

Η σχέση του Διόνυσου με την Κεφαλλονιά χάνεται στα μυθικά χρόνια. Το γεγονός αυτό αποδεικνύεται

Παλαιότερα, με κουδούνες, με προβατίσιες προσωπίδες, με δέρματα ζώων και κάθε λογής καρπούς,

Σε όλες τις καρναβαλικές χρονικά διαβαθμίσεις κυρίαρχο ρόλο έπαιζε η ορχήστρα, ο λαϊκός κανταδόρος, τα παραδοσιακά όργανα: βιολί, κιθάρα, σκορτσάμπουνο, φλογέρα. Θέατρο, χοροί ελληνικοί με ποικίλα τσακίσματα, και αργότερα ευρωπαϊκοί, μαντολινάτες, καντάδες και πάνω απ' όλα, κωμική διάθεση, πειράγματα κι ευθυμία. Ακόμα και μετά τον σεισμό του 1953 Λειβαθώς, Θηνιά, Παλική, Πύλαρος διοργάνωναν μασκερίες όπου κυριαρχούσαν οι χαρακτηριστικοί τύποι του καρναβαλιού: γιανιτσαράιοι, γύφτοι, ντοτόροι, δικαστές, διαόλοι, κουδουνάς, προβατάδες, τσάφοι, στολισμένοι με χίλια χρώματα, κουδούνες, μαγκούρες, καθρεφτάκια και μπιχλιμπίδια που τους έδιναν οι καλοκυράδες, προξενούσαν μεγάλο θόρυβο –για να διώχνεται το κακό. Φυσικά δεν έλειπαν οι σατιρικές ρίμνες, που τότε λέγονταν από γνωστούς ριμναδόρους, ενώ σήμερα απαγγέλλονται από τον παρουσιαστή κάθε μασκαράτας.

Το καρναβάλι στην Κεφαλλονιά χαρακτηρίζεται αστικό και λαϊκό. Η παλαιότατη ανοργάνωτη και αυθόρμητη μορφή έχει κατά κάποιο τρόπο εξαλειφθεί από τις ανάγκες για έγκαιρη διοργάνωση, χαρακτηριστικό του σημερινού τρόπου ζωής. Έχουν διασωθεί κάποια στοιχεία τα οποία επαναλαμβάνονται: είσοδος του βασιλιά-Καρνάβαλου, βραβεία σε μασκαράτες, βραδιές χορού μεταμφιεσμένων, στολές εντυπωσιακές, θεατρικά δρώμενα. Υπάρχουν κατάλοιπα της αυθόρμητης συμμετοχής. Κυρίως στα χωριά του Ληξουριού όπου πολιτιστικοί σύλλογοι και παρέες συμμετέχουν χωρίς ιδιαίτερες προετοιμασίες. Υλοποιούν συλλογικά αποφάσεις που συμβαδίζουν με την επικαιρότητα και παίρνονται ανάμεσα από κρασί και κοφίδι σε κάποια μάζωξη λαϊκή όπου όλοι πρωτοστατούν στο γλεντοκόπι.

Οι ενδυμασίες δεν χρειάζονται χρόνο και ραψίματα περίπλοκα. Το ίδιο και οι μπαρμπούτες, οι μάσκες. Φέρνει ο καθένας ό,τι τρυπωμένο έχει σε παλιές κασέλες και προκαλεί γέλιο. Κι όσο για το μακιγιάζ... επιστρατεύονται κάρβουνα, κιμωλίες, κι έντονα κραγιόν, παλιοκαιρισμένα. Βάφονται πρόσωπα, χέρια κι ό,τι άλλο αναγκαίο. Πολιτικές αλληγορίες,

θέματα της σύγχρονης πραγματικότητας, θεαματικές παραστάσεις, εντυπωσιακές κι επιτυχημένες μιμήσεις, ομαδικές λαϊκές συμμετοχές, αλλά και μόνοι καρναβαλιστές, δρουν σαν γέφυρες του καρναβαλικού παρελθόντος τονίζοντας συνειδητά ή ασυνείδητα την ιστορική και δυναμική παρουσία του στο νησί μας. Η διάθεση πάντα σατιρική, με διονυσιακές κι αριστοφανικές αιχμές και αποτέλεσμα που χαροποιεί κατά κύριο λόγο τούς συμμετέχοντες, και κατά δεύτερο τους παρατηρητές.

Στο πολύχρωμο αυτό πανηγύρι σημαντική είναι κάθε χρονιά η συμμετοχή όλων των περιοχών της Κεφαλλονιάς. Ξαναζωντανεύει το «αιώνιο μίσος» μεταξύ Αργοστολιού και Ληξουριού, μεταξύ Βαρτσαμάτων και Φραγκάτων. Κάθε μέρος ξεχωριστά προσπαθεί να παρουσιάσει όσο το δυνατόν πιο πλούσια, πιο σπιρτόζικη καρναβαλική εικόνα που να προξενεί αβίαστο ξέσπασμα γέλιου.

Τα παλαιότερα χρόνια η Κυριακή της μασκαρίας «δενόταν» με τα Κούλουμα μέσω του αστυνομικού της μασκαρίας, του τσάφου. Αυτός έπιανε τους πιο πλούσιους θεατές πως τάχα «κάτι» έκαναν, τους πήγαινε στον Δικαστή κι αυτοί πλήρωναν για να αποκτήσουν την ελευθερία τους. Με τα χρήματα πλήρωναν το φαγοπότι της Καθαρής Δευτέρας, που με τα σαρακοστιανά της «καθαρίζεται» ψυχή και σώμα από τις προηγούμενες κραιπάλες και «αποδιώχνονται» οι πειρασμούς.

Τον 20ο αι. τα Κούλουμα γιορτάζονταν στη Λάση, τότε που ήταν γεμάτη λιοστάσια, πλατώματα, ξέφραγα χωράφια. «Από πρωίας, διάφοροι όμιλοι διασκεδαστών μετέβαιναν με καλάθια πλήρη φαγητών και οίνου ... παραμείναντες μέχρι εσπέρας... άλλοτε χόρευαν διάφορους χορούς υπό τον ήχον μουσικών οργάνων, άλλοτε τραγούδαγαν ωραία άσματα έστω και πανάρχαιας εποχής! Η οδός από Πατέρνας ... ήταν πλήρης κόσμου ανερχομένου εις πολλές χιλιάδας...».

«Στην Λάσση κόσμος μπόλικος την Καθαρή Δευτέρα

για να αναπνεύσει βρε Μαρή τον καθαρό αέρα» .

«Οι πατέρες και οι μητέρες μας, με ελληνική αφέλεια και σπαρτιατική λιτότητα, επί της χλόης καθήμενοι, γεύονταν το πρώτο της τεσσαρακοστής γεύμα, και εκ τούτου 'τα Κούλουμα', εκ των κουλουμιών τα οποία κουλουμιαζόμενοι οι διάφορες ομάδες των οικειών

και συγγενών απετέλουν...» . Έκαναν και πάλι την παρουσία τους οι μασκαρίες, το κομφετί, οι σερπαντίνες, δεν έλειπαν οι κανταδόροι, οι μουσικοί, ο κεφαλλονίτικος μπάλος, ο διβαράτικος, ο καλαματιανός, η μαζούρκα, η πόλκα, λαντσιέρες και καντρίλιες, τα παραδοσιακά όργανα με κυρίαρχο τον Λυκούργο Τζάκη με το βιολί του, μορφή που συνδέθηκε με τα Κούλουμα στη Λάση και που στο πέρασμα των χρόνων χάθηκαν οριστικά κι οι δυο αντάμα.

Οι μέρες αυτές, που μόνη επιδίωξή τους είναι η σύντομη απόλαυση της ξεγνοιασιάς, δημιουργούν έναν κόσμο ζωντανό, γεμάτο χρώματα, ανάγκη για σάτιρα, γέλιο, πειράγματα, διασκέδαση, τον κόσμο της μασκαρίας στην Κεφαλλονιά που συνεχίζει ναÂ βακχιάζει με έναν όμως πιο σύγχρονο τρόπο.

Εφημερίδα ΤΟ ΠΑΡΟΝ, φ. 10.3.2019